

priprave, da uduši morebitne izgrde. kajti štrajka tako obsežnega ni videla samo Anglija temveč tudi celi svet še ne.

**Sijam v Aziji.** — Sijamska vlada je pripravljena spolniti od Francozov stavljeni ultimatum, to je odstopiti jim v oškodnino znaten del svoje zemlje in plačati dva milijona frankov. Dasi je sijamska vlada dala ta povoljen odgovor malo prepozno, ker se je preveč zanašala na Anglijo, zadovoljila je vendar Francijo. Vojna mej Francijo in Sijamom torej izostane, vendar pa Francozi ne zapuste sijamskih obal prej s svojimi ladijami, dokler sijamska vlada svoje dane besede ne spolni. To zadnje pa ne bo šlo tako lahko. Anglija, ki ima tudi nekaj pravic do Sijama, mora privoliti v to, da sijamska vlada odstopi nekaj svojega ozemlja Franciji. Da pa Anglija ne bode kar tebi nič meni nič dala tega dovoljenja, je samo ob sebi umevno. Vršila se bodo torej pogajanja mej Francijo in Anglijo, ki proužročijo prav lahko še kak nov konflikt in privedejo lahko celo do vojne mej Anglijo in Francijo. — Francija je z uspehom, ki ga je dosegla prav zadovoljna, posebno še za to, ker vidi, da je pri celi stvari zadel angleško vlado prav čuten poraz, ker se ni upala Sijamcem dejanski na pomoč priskočiti. — Sijamska vlada je pa ultimatum Francije zato vsprejela, ker se nadeja, da Anglija ne bo pripustila, da bi se Francija polastila sijamskega ozemlja. — Rusija smatra spletke mej Francijo in Sijamom kot lokalno vprašanje in želi, da je smatrajo tudi ostale velevlasti kot tako. Kakor hitro pa bi pomagala katera koli država Sijamu, Rusija priskoči takoj Franciji v pomoč. — V vsem so torej stvari precej zamotane in če se Anglija in Francija ne poravnati, je vojna neizogibna.

## Obrtnija.

### Vrata iz leta 1638. v Kranji.

(Iz izvestja c. kr. obrtne strokovne šole za lesno industrijo.)

Kranjska dežela nima ravno veliko umetno-obrtnih starin, ki bi bile vredne posebnega spomina. Nekdaj se je pač nahajal mnogi biser te vrste v deželi, a ker ni bilo nikogar doma, ki bi se bil zanimal za take stvari, odnesli so jih razni ljubitelji starin, kupci-starinarji in njih agentje ter raztresli po slovečih zbirkah izven naše domovine.

Osobito lesnih izdelkov dobivamo prilično malo. Največ jih hranijo še naše cerkve in naši samostani, a posvetni domovi so skero brez izjeme ubožni na pričah onih minolih dob, ko je tako lepo cvela umetno-obrtniška produkcija. Morebiti bivajo na gradovih naših plemenitašev tam pa tam še zanimivi ostanki hišne oprave, a ti so občinstvu večinoma nepristopni in torej nepoznani. Meščanske hiše pa, ki so drugod (n. pr. na Nemškem) prave zaloge za proučenje umetnega obrta nekdanjih časov, imajo pri nas le skromen pomen za zgodovino te stroke.

Častno izjemo nahajamo v tem oziru v Kranji. Hiša števil. 2. na Glavnem trgu hrani še vrlo lepe ostanke renesanske dobe iz leta 1638. Bogat lesen, najbrže mecesnov strop in dvojne zanimljivih vrat je sijajen dokaz, da je tudi naša domovina na umetno-obrtniškem polju nekdanj častno in vspešno tekmovala s sosednimi deželami.

Imenovana hiša, sedaj last gospice Mar. Ogrinčeve, zgrajena je v velikih merah. Prostorna veža, široke stop-

njice, prostorne in visoke sobe, razsežne kleti in sploh vse razmere pričajo, da je bila že od pričetka namenjena bogati in mogočni rodbini. Ustna kronika tudi trdi, da so v tej hiši stanovali nekdanji kranjski mejni grofje, ko so rezidirali v Kranji. Zgodovinski viri nam o tem ničesar ne povedo; celo to je dvomljivo, če so mejni grofje sploh kdaj stalno bivali v Kranji. A tudi sedanja zgradba je dokaj mlajša, kakor navedena zgodovinska doba. Oni deli hiše, ki so ohranjeni še v prvotni obliki, pričajo, da je zidana za propada gotskega sloga. Vežna vrata z zavih-njenim lokom (zavihnjeni lok, geschweiffter Spitzbogen, tudi oslovski hrbet, Eselsrücken imenovan), nizki vežni obok s slepimi mrežami in še nekateri drugi deli kažejo na rečeno dobo. Pozneje so hišo predelovali na razne načine. Nad hišna vrata so naredili okoren kamenit balkon, v drugem nadstropji pa okrog srednjega okna kamenite okvire. Leta 1811. je drugo nadstropje pogorelo in tedaj so bili uničeni njegovi lepi leseni stropi in vsa vrata. Ogenj se je že prijemal stropov prvega nadstropja, a vendar so ga še pogasili pravočasno in s tem rešili ono sobo, ki je sedaj edini ostanek nekdanje krasne hišne oprave.

Dotična soba ima dvojne različnih vrat in bogat lesen strop. Vrata so iz orehovega lesa, ki se soseben na stranskih lizenah odlikuje z lepimi žilami. Intarzije so javorjeve na orehovom ali pa orehove na javorjevem dnu. Zeló lični so tudi železni okovi. Na vratih je vdelana letnica 1638. Mojstrovega imena nisem zasledil nikjer. Delo je v obče dobro ohranjeno, le intarzije so po nekod izpadle; žal, da so dotična mesta povsem brezokusno in primitivno popravljena. Večkratna prevlaka z lakom in firnežem je močno zalila ornamente in profile. Gotovo bi bilo jako hvaležno delo, ko bi se odpravila ta skorja in vrata popravila v duhu in smislu njih izumitelja.

Obe vrati s stropom vred so natančno prerisali učenci IV. letnika pod vodstvom g. E. Cigoja, ki je tudi sliko narisal na kamen. Strop in ostala vrata objavi prihodnje leto izvestje.

### Obrtnijske raznoterosti.

**Parnoelektrična lokomotiva.** Francoski inženir Demerliac je izumil lokomotivo, katero gonita ob jednem par in elektrika. S to lokomotivo je dosegel hitrost 150 kilometrov v jedni uri.

**Stavbeni kamni iz stekla.** Amerikanci steklo za marsikaj rabijo, kar se nam v Evropi zdi jako čudno. Tako delajo mej drugim tudi kolesa za železniške vagone od stekla. Zadnji čas so pa začeli delati tudi stavbeno kamenje iz stekla. V Čikagu so že več hiš sezidali iz takega gradiva. Namesto posteklene opeke jeli so rabiti opeko iz stekla. Taki opeki ne škoduje vlaga in mraz. Da pa opeka ni pretežka, narejajo jo po sredi otlo. Posebno zdrave pa hiše iz takih opek niso, ker zrak njih sten ne prešine. Zračno kroženje skozi stene pa jako pospešuje zdravje, kakor so pokazale skušnje.

**Poraba platine.** Udeleženi krogi se že boje, da bode jelo primanjkovati platine, ker se je vedno več porabi. Posbno gre veliko platine, odkar so se vpeljale električne žareče svee-

tilnice. Lani se je platine porabile v ta namen 82.000 unč, dočim se je pred desetimi leti še jako malo te kovine porabilo. Zatorej se je pa cena platini podvojila. Poleg tega se jako veliko platine porabi v kemični industriji in za zobnotehnične namene in sicer v prvo svrhu 80.000, v drugo pa blizu 60.000 unč. Največ platine se dobi v Rusiji, kacic 4000 kilogramov na leto, nadalje jo dobivajo tudi v Združenih državah in v Mehiki.

**Shod avstrijskih rudarskih delavcev** je dne 6. t. m. v Mostu na Češkem. Posvetoval se bode o raznih jako važnih organizacijskih vprašanjih.

**Razstava motorjev.** S prvim dnem avgusta se je otvorila v Opavi razstava motorjev za malo obrt. Razstavljeni so parni, plinovi, petrolejski in električni motorji. Poslednji so združeni z električno lučjo, tako da se ž njimi lahko dela po noči. Ker so motorni stroji postali velikega pomena za malo obrt in je brez njih pri mnogih obrtih že konkurenca nemogoča, je ta razstava jako zanimiva.

**Izvoz drazih kovin iz Mehike.** Kacega pomena je srebrno vprašanje za Mehiko, razvidi se iz tega, koliko se je drazih kovin lani izvozilo iz te države. Izvozilo se je srebrnega denarja za 26.587.376 mehikanskih dolarjev, srebrnih rud za 10.478.264, srebra v kosih za 6.559.671, srebra, ki ima žveplo v sebi, za 1.458.095, svinca, v katerem je srebro, za 1.457.878, srebra z zlatom pomešanega za 1.294.087, zlata v kosih za 751.408, bakra, v katerem je srebro, za 317.243, kovanega mehikanskega zlata za 175.524, tujih srebrnih denarjev za 97.885, tujih zlatih denarjev za 33.684, zlatih rudnin za 31.218, srebrnih odpadkov za 3900 mehikanskih dolarjev.

**Srebro na Kitajskem.** V pokrajini Tayenshan na Kitajskem so zasledili velike srebrne rudnike.

## Kmetijstvo.

### Nekateri sovražniki sadnega drevja.

Surovost in nespamet človeka poškoduje mnogo dreves, morda več nego škodljive živali. Ni ga kraja, kjer bi kak hudobnež ne bil poškodoval kacega drevesa. Take škodljivce bi morali, ako jih zalotijo, hudo kaznovati, kakor so jih v prejšnjih časih. V današnjem času se vse preveč prizanesljivo postopa proti škodljivcem dreves, naj že drevesa poškodujejo z nožem ali kako drugo pripravo. V srednjem veku so roke odsekali takemu hudobnežu. Kaj tacega se dandanes seveda ne priporoča, ali je vendar dovolj ostrejših kaznij.

Če pridejo pasočje se krave, konji ovce ali pa koze blizu dreves, jim objedo iz radovednosti ali pa iz sladkosnednosti vse mladike, ali pa celo obgrizejo in z drgnjenjem omajijo lubje. Tam se nekoliko s tem odpomore, da se okrog drevesa zabije nekoliko kolov, da živali ne morejo blizu dreves. Če prihaja na pašo le drobnica, se lahko pomaga s tem, da se drevesa obda s trnjem. Najbolje je, če se trnje z žico priveže okrog drevesa.

Izmej divjačine je najškodljivejši zajec, kateri drevesa objeda sicer največ zaradi lakote, ne pa iz prevzetnosti. V zimah z debelim snegom zajci oglodajo lubje drevesom in objedo mladike požlahtnenih dreves. Če se

morajo posamična drevesa varovati, naj se meter ali pa še več visoko ovijejo s slamo, bičevjem ali protjem. Pomladi se pa mora vendar to vse kmalu odvzeti od drevja, da se ne pomehkuži.

Poleg tega je pa še več družih sredstev, ki varujejo drevje zajcem. Tako se drevesa lahko namažejo s slaninsko kožo, ribjo mastjo ali pa s smrdečini olji, apnom, krvjo. Če se rabijo ta sredstva, namažejo naj se le tisti deli, katere more doseči zajec. Sicer se ne more tajiti, da taka sredstva pomagajo, ali žal da ne za dolgo časa. Ko se opero in zgine smrad, je pa treba drevesa z nova namažati, če ne zajci v malo nočeh pokončajo sadno drevje.

Jako škodljivo je pa mlado sadno drevje mazati s kotranom ali petrolejem. Ti dve sredstvi sežgeta lub in naredita več škode, nego bi je napravil zajec. Zatorej vsakega svarimo pred rabo taci sredstev. Drevesnice se pa pred zajci najboljše zavarujejo, če se zgrade z žicno ograjo.

Sploh pa moramo reči, da ga ni sredstva, o katerem bi mogli reči, da gotovo in ob enem tudi trajno varuje pred zajci ter bi tudi ne bilo predrago. Zavijati drevesa je zamudno posebno za kmetovalca, ki ima mnogo dela. Zaradi tega je v interesu sadjarstva, da se prepreči preveliko pomnoženje zajcev. To je treba storiti z umnim lovskim zakonom. Ker se baš za Kranjsko misli v kratkem skleniti lovski zakon, zato priporočamo našim državnim poslancem, da naj imajo pred vsem pred očmi interese kmetovalcev in sadjarjev, potem še le interese lovcev. Lovu se na Kranjskem izimši nekatere kraje ne more pripisovati nobena narodno-gospodarska važnost. Kranjsko se v teh ozirih ne more primerjati z drugimi planinskimi deželami.

Jednako škodljiv, kakor zajec je pa divji kunec. K sreči divjih kuncev ni v naših krajih.

Škodljivi so pa sadnemu drevju tudi jeleni in srne. Po leti radi jeleni in srnjaki ob drevesa drgnejo s svojimi rogovili in oddrgnejo ves lub. Po zimi pa tudi objedajo lub. Drevje se proti njim zavaruje s koli in trnjem. Lovci radi trdijo, da srne sadnemu drevju niso nevarne in to se je trdilo tudi v petíciji kranjskega društva za varstvo lova do deželnega zbora kranjskega v zadevi novega lovskega zakona. Prirodoznanci in mej drugimi celo Brehm, ki je bil sam lovec, pa priznavajo, da srna napravlja škodo pri sadnem pa tudi pri gozdnem drevju. Če se take škode tako malokrat napovedo, prihaja pač od tod, ker se večkrat ne ve, kaka žival je napravila škodo in je to zlasti po leti težko spričevati, ko se najemnik lova rad sklicuje na domačo živino, naj se ta še tako skrbno varuje.

(Dalje sledi.)

### Kmetijske raznoterosti.

**Letina na Ogerskem.** Po statističnih podatkih ogerskega kmetijskega ministerstva se je letos na Ogerskem pridelalo 33.706.577 meterskih centov pšenice, 9.348.818 meterskih centov rži, 11.252.178 meterskih centov ječmena in